

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

6. listopada 2015.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Načela ekvivalentnosti i djelotvornosti – Pravomoćnost – Povrat preplaćenih iznosa – Povrat porezâ naplaćenih u državi članici protivno pravu Unije – Konačna sudska odluka kojom se nalaže plaćanje poreza koji nije u skladu s pravom Unije – Zahtjev za reviziju takve sudske odluke – Nacionalno zakonodavstvo koje dopušta reviziju konačnih sudskih odluka donesenih isključivo u postupcima u upravnim stvarima s obzirom na naknadne presude Suda donesene u prethodnom postupku“

U predmetu C-69/14,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunalul Sibiu (okružni sud u Sibiuu, Rumunjska), odlukom od 16. siječnja 2014., koju je Sud zaprimio 10. veljače 2014., u postupku

Dragoș Constantin Târșia

protiv

Statul român,

Serviciul public comunitar regim permise de conducere și înmatriculare a autovehiculelor,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, K. Lenaerts, potpredsjednik, M. Ilešič (izvjestitelj), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Ó Caoimh i J.-C. Bonichot, predsjednici vijeća, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas i C. G. Fernlund, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Jääskinen,

tajnik: L. Carrasco Marco, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 27. siječnja 2015.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za D. C. Târșiju, osobno,
- za rumunjsku vladu, R. Radu, V. Angelescu i D. Bulancea, u svojstvu agenata,
- za poljsku vladu, B. Majczyna, B. Czech i K. Pawłowska, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: rumunjski

— za Europsku komisiju, R. Lyal i G.-D. Balan, u svojstvu agenata,
saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 23. travnja 2015.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 110. UFEU-a, članka 6. UEU-a, članaka 17., 20., 21. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima kao i općih načela prava Unije.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između D. C. Târșije, s jedne strane, te Statul român (Rumunjska Država), koju zastupa Ministarstvo financija i gospodarstva (Ministerul Finanțelor și Economiei), i Serviciul public comunitar regim permise de conducere și înmatriculare a autovehiculelor (javna služba zajednice za regulaciju vozačkih dozvola i registraciju automobila), s druge strane, povodom zahtjeva za reviziju konačne odluke koju je donio nacionalni sud, a kojom je D. C. Târșiji naloženo plaćanje poreza za koji je naknadno presuđeno da nije u skladu s pravom Unije.

Rumunjski pravni okvir

- 3 Članak 21. Zakona br. 554/2004 od 2. prosinca 2004. o upravnim sporovima (Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004) koji je bio na snazi na dan podnošenja zahtjeva za reviziju (*Monitorul Oficial al României*, dio I., br. 1154 od 7. prosinca 2004.; u daljnjem tekstu: Zakon o upravnim sporovima) predviđa:

„1) Pravni lijekovi predviđeni Zakonikom o parničnom postupku mogu se podnijeti protiv konačnih i neopozivih odluka koje su donijeli sudovi nadležni za upravne sporove.

2) Razlog za reviziju, uz one predviđene Zakonikom o parničnom postupku, čini i donošenje konačne i neopozive presude kojom je povrijeđeno načelo nadređenosti prava [Unije] predviđeno člankom 148. stavkom 2. u vezi s člankom 20. stavkom 2. Ustava Rumunjske, u ponovno objavljenoj verziji Ustava. Zahtjev za reviziju podnosi se u roku od 15 dana nakon datuma obavijesti priopćene, odstupanjem od pravila iz članka 17. stavka 3., slijedom propisno obrazloženog zahtjeva zainteresirane stranke u roku od 15 dana nakon datuma donošenja odluke. O zahtjevu za reviziju odlučuje se u hitnom postupku i prioritarno te u roku od najviše 60 dana od njegova zaprimanja.“

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 4 D. C. Târșia, rumunjski državljanin, kupio je 3. svibnja 2007. u Francuskoj rabljeno vozilo. Kako bi registrirao to vozilo u Rumunjskoj, morao je 5. lipnja 2007. platiti iznos od 6.899,51 novih leua (RON) (oko 1560 eura) na osnovi posebnog poreza na osobna vozila, plativog na temelju članka 214 *bis* i 214 *ter* Poreznog zakonika, u verziji koja je bila na snazi u trenutku registracije navedenog vozila.
- 5 Smatrajući da taj porez nije u skladu s člankom 110. UFEU-a, D. C. Târșia pokrenuo je pred Judecătoria Sibiu (prvostupanjski sud u Sibiuu) građanski postupak kako bi dobio povrat iznosa navedenog poreza. Taj sud prihvatio je navedeni zahtjev, presudivši protiv Rumunjske Države presudom od 13. prosinca 2007., zato što isti porez nije bio u skladu s člankom 110. UFEU-a.
- 6 Rumunjska Država, koju je zastupalo Ministarstvo gospodarstva i financija, podnijela je žalbu u kasacijskom postupku protiv te presude. Odlukom br. 401/2008 građanski odjel Tribunalul Sibiu (okružni sud u Sibiuu) ograničio je povrat posebnog poreza na osobna vozila koji je platio D. C. Târșia na iznos jednak razlici između tog poreza i onog, naknadnog, na zagađenje plativog na

temelju Hitne uredbe Vlade br. 50/2008 o uvođenju poreza na zagađenje za automobile (Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 50/2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule) od 21. travnja 2008. (*Monitorul Oficial al României*, dio I., br. 327 od 25. travnja 2008.).

- 7 Potonja odluka bila je predmet zahtjeva za reviziju koji je D. C. Târșia 29. rujna 2011. podnio pred Tribunalul Sibiu (okružni sud u Sibiuu). D. C. Târșia je na temelju članka 21. stavka 2. Zakona o upravnim sporovima tražio, s jedne strane, ukidanje odluke br. 401/2008 tog suda i, s druge strane, da se ponovno provede postupak i donese odluka jer je Sud u svojoj presudi Tatu (C-402/09, EU:C:2011:219) odlučio da se članak 110. UFEU-a protivi porezu poput onoga na zagađenje iz spomenute Hitne uredbe Vlade br. 50/2008. Zbog toga D. C. Târșia smatra da je žalba Rumunjske Države prihvaćena protivno načelu nadređenosti prava Unije i da mu posebni porez na osobna vozila koji je platio treba biti vraćen u cijelosti.
- 8 Sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku u tom pogledu navodi da postupovna pravila mjerodavna za građanske sporove ne predviđaju mogućnost podnošenja zahtjeva za reviziju konačne sudske odluke zbog povrede prava Unije, dok se takav zahtjev može podnijeti prema postupovnim pravilima koja uređuju upravne sporove.
- 9 U tim uvjetima Tribunalul Sibiu (okružni sud u Sibiuu) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Trebaju li se članci 17., 20., 21. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, članak 6. UEU-a, članak 110. UFEU-a i načelo pravne sigurnosti utvrđeno pravom [Unije] i sudskom praksom [Suda] tumačiti na način da se protive propisu poput onoga iz članka 21. stavka 2. [Zakona o upravnim sporovima] koji dopušta reviziju nacionalnih sudskih odluka u slučaju kršenja načela nadređenosti prava [Unije] isključivo u upravnim sporovima i koji ne dopušta reviziju nacionalnih sudskih odluka donesenih u postupcima koji nisu upravni sporovi (građanski ili kazneni postupci) kada je jednom od tih odluka povrijeđeno to isto načelo nadređenosti prava [Unije].“

Prethodno pitanje

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

- 10 Rumunjska vlada smatra da ovaj zahtjev za prethodnu odluku nije dopušten. U tom pogledu ta vlada smatra, kao prvo, da pravni odnos između D. C. Târșije i Rumunjske Države spada u porezno pravo. Stoga je postupovno pravo mjerodavno za zahtjev koji je podnio D. C. Târșia porezno postupovno pravo, koje spada u pravo upravnih sporova. U tim okolnostima, iako je zahtjev za reviziju odluke br. 401/2008 podnesen građanskom odjelu suda koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, koji je tu odluku i donio, taj sud mora primijeniti postupovno pravo upravnih sporova, uključujući odredbe koje se odnose na razlog podnošenja zahtjeva za reviziju predviđenog člankom 21. stavkom 2. Zakona o upravnim sporovima.
- 11 Kao drugo, rumunjska vlada smatra da je D. C. Târșia mogao podnijeti izvanredno pravno sredstvo radi ukidanja navedene odluke. Taj pravni lijek dopustio bi upućivanje predmeta o kojem je riječ odjelu suda nadležnom za upravne sporove koji je mogao primijeniti članak 21. stavak 2. Zakona o upravnim sporovima. Budući da rumunjski pravni sustav jamči djelotvoran pravni lijek koji osigurava usklađenost položaja u kojem se nalazi D. C. Târșia s pravom Unije, odgovor na pitanje nije koristan za rješenje postupka koji se vodi pred sudom koji je uputio zahtjev.

- 12 U tom pogledu, valja podsjetiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, pitanja o tumačenju prava Unije koja uputi nacionalni sud unutar pravnog i činjeničnog okvira koji utvrđuje pod vlastitom odgovornošću i čiju točnost Sud nije dužan provjeravati, uživaju presumpciju relevantnosti (presude *Fish Legal i Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, t. 30., kao i *Verder LabTec*, C-657/13, EU:C:2015:331, t. 29.).
- 13 Osobito, nije na Sudu, u okviru sustava sudske suradnje određene člankom 267. UFEU-a, da provjerava ili dovodi u pitanje pravilnost tumačenja nacionalnog prava koje je dao nacionalni sud jer to tumačenje spada u isključivu nadležnost potonjeg. Sud se također mora, kada mu nacionalni sud uputi zahtjev za prethodnu odluku, držati tumačenja nacionalnog prava kako mu ga je iznio navedeni sud (vidjeti, u tom pogledu, presude *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, t. 35.; *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, t. 22., i *Logstor ROR Polska*, C-212/10, EU:C:2011:404, t. 30.).
- 14 Osim toga, Sud može odbiti odlučivati o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi mogao dati koristan odgovor na upućena pitanja (presude *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, t. 23., i *Verder LabTec*, C-657/13, EU:C:2015:331, t. 29.).
- 15 U predmetnom slučaju, usvojiti argumentaciju rumunjske vlade prema kojoj je sud koji je uputio zahtjev obvezan primijeniti postupovna pravila upravnih sporova iako mu je podnesen zahtjev za reviziju sudske odluke donesene u okviru građanskog postupka, značilo bi izvršiti tumačenje nacionalnog prava, što ipak spada isključivo u nadležnost suda koji je uputio zahtjev.
- 16 Međutim, taj sud smatra da članak 21. stavak 2. Zakona o upravnim sporovima, koji predviđa mogućnost revizije konačnih sudskih odluka donesenih u okviru upravnog spora, nije primjenjiv na glavni predmet jer je potonji građanske naravi.
- 17 Osim toga, iz sudske prakse Suda proizlazi da kvalifikacija, radi utvrđivanja primjenjivih načina povrata nacionalnog poreza koji je naplaćen protivno pravu Unije, pravnih odnosa između porezne uprave države članice i poreznih obveznika prilikom naplate takvog poreza spada u nacionalno pravo (vidjeti, u tom smislu, presudu *IN. CO. GE.'90 i dr.*, C-10/97 do C-22/97, EU:C:1998:498, t. 26.).
- 18 Prvi argument o postojanju zapreke vođenju postupka koji je istaknula rumunjska vlada mora stoga biti odbačen.
- 19 Kad je riječ o zapreci vođenju postupka vezanoj uz postojanje, u nacionalnom pravnom sustavu, djelotvornih pravnih lijekova koji, u svakom slučaju, dopuštaju da D. C. Târșia uspije u postupku, dovoljno je podsjetiti da je isključivo na nacionalnom sudu, koji se u glavnom predmetu pita o mogućnosti provođenja revizije konačne sudske odluke donesene u okviru građanskog postupka, da ocijeni, s obzirom na pojedinosti slučaja, kako potrebu odluke u prethodnom postupku za donošenje njegove presude tako i relevantnost pitanja koje postavlja Sudu. Naime, Sud je, kad se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, u pravilu dužan odlučiti (vidjeti, u tom smislu, presude *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C-118/08, EU:C:2010:39, t. 25., i *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, t. 21.).
- 20 Budući da nijedan element iz spisa koji je stavljen na raspolaganje Sudu ne dopušta zaključak da zatraženo tumačenje prava Unije neće biti korisno za sud koji je uputio zahtjev, drugi argument o postojanju zapreke vođenju postupka koji je istaknula rumunjska vlada ne može se prihvatiti.
- 21 U vezi s time, u skladu sa sudskom praksom spomenutom u točki 14. ove presude, zatraženo tumačenje prava Unije mora biti povezano s predmetom glavnog postupka. Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita Sud o tumačenju prava Unije u odnosu na nacionalni propis koji ne dopušta reviziju konačnih sudskih odluka donesenih kako u građanskim tako i u kaznenim stvarima, koje nisu

u skladu s pravom Unije. Budući da iz spisa nedvosmisleno proizlazi da predmet glavnog postupka nema kaznenu narav, valja utvrditi, kao što to smatraju rumunjska i poljska vlada, da je očito da odgovor Suda u tom smislu nema nikakve veze s glavnim predmetom.

- 22 Slijedom svih prethodnih razmatranja, valja utvrditi da je zahtjev za prethodnu odluku dopušten, osim u dijelu u kojem se odnosi na nemogućnost revizije konačnih odluka koje su donijeli sudovi u kaznenim stvarima, a koje nisu u skladu s pravom Unije.

Meritum

- 23 Valja kao prvo podsjetiti da iz spisa proizlazi da je D. C. Târşiji sudskom odlukom donesenom u okviru građanskog postupka naloženo plaćanje poreza na zagađenje za automobile za koji je Sud u osnovi utvrdio da nisu usklađeni s člankom 110. UFEU-a u presudi Tatu (C-402/09, EU:C:2011:219), donesenoj nakon što je ta sudska odluka postala konačna.
- 24 Ustaljena je sudska praksa da je pravo na povrat porezâ naplaćenih u državi članici protivno pravu Unije posljedica i dodatak pravima što ih odredbe prava Unije koje zabranjuju takve poreze dodjeljuju poreznim obveznicima, poput onih koje je Sud protumačio. Države članice dakle u načelu moraju izvršiti povrat poreza naplaćenih protivno pravu Unije (presude Littlewoods Retail i dr., C-591/10, EU:C:2012:478, t. 24.; Irimie, C-565/11, EU:C:2013:250, t. 20., kao i Nicula, C-331/13, EU:C:2014:2285, t. 27.).
- 25 Osim toga, kada država članica naplati poreze povredom pravnih propisa Unije, porezni obveznici uz pravo na povrat nezakonito naplaćenog poreza imaju i pravo na povrat iznosa plaćenih toj državi ili iznosa koje je ona zadržala, a koji su izravno povezani s tim porezom. Iz potonjeg prava proizlazi načelo obveze država članica da iznose poreza naplaćenih povredom prava Unije vrate s kamatama (vidjeti, u tom smislu, presude Littlewoods Retail i dr., C-591/10, EU:C:2012:478, t. 25. i 26., kao i Irimie, C-565/11, EU:C:2013:250, t. 21. i 22.).
- 26 U nedostatku propisa Unije u području povrata nezakonito naplaćenih nacionalnih poreza, svaka država članica treba, na temelju načela postupovne autonomije, odrediti nadležne sudove i postupovna pravila za pravna sredstva namijenjena zaštiti prava koja porezni obveznici izvode iz prava Unije (vidjeti, u tom smislu, presude Rewe-Zentralfinanz i Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, t. 5.; Aprile, C-228/96, EU:C:1998:544, t. 18., kao i Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation, C-362/12, EU:C:2013:834, t. 31.).
- 27 S druge strane, postupovna pravila za pravna sredstva namijenjena zaštiti prava koja porezni obveznici izvode iz prava Unije ne smiju biti nepovoljnija od onih koja se odnose na slična pravna sredstva u nacionalnom pravu (načelo ekvivalentnosti) niti uređena na način da učine praktično nemogućim ili pretjerano otežanim izvršavanje prava dodijeljenih pravnim poretom Unije (načelo djelotvornosti) (vidjeti, u tom smislu, osobito presude Rewe-Zentralfinanz i Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, t. 5.; Transportes Urbanos y Servicios Generales, C-118/08, EU:C:2010:39, t. 31., kao i Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation, C-362/12, EU:C:2013:834, t. 32.).
- 28 Budući da je povrat poreza za koji je utvrđeno da nije u skladu s pravom Unije u predmetnom slučaju zapriječen zbog postojanja konačne sudske odluke kojom je naloženo plaćanje tog poreza, treba skrenuti pozornost na važnost koju, kako pravni poredak Unije tako i nacionalni pravni poreci, pridaju načelu pravomoćnosti. Naime, kako bi se osigurala stabilnost prava i pravnih odnosa kao i dobro sudovanje, važno je da sudske odluke, koje su postale konačne nakon što su iscrpljena raspoloživa pravna sredstva ili nakon isteka rokova predviđenih za ulaganje tih pravnih sredstava, više ne mogu biti dovedene u pitanje (presuda Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, t. 58. i navedena sudska praksa).

- 29 Stoga pravo Unije ne nalaže nacionalnom sudu da izuzme iz primjene nacionalna postupovna pravila na temelju kojih sudska odluka postaje pravomoćna, iako bi se time ispravila nacionalna situacija koja nije u skladu s pravom Unije (presuda *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, t. 59. i navedena sudska praksa).
- 30 S obzirom na navedeno, iako primjenjiva nacionalna postupovna pravila pod određenim uvjetima predviđaju mogućnost da nacionalni sud preispita pravomoćnu odluku kako bi situaciju uskladio s nacionalnim pravom, ta mogućnost mora, u skladu s načelima ekvivalentnosti i djelotvornosti, prevladati ako su ispunjeni ti uvjeti kako bi se situacija o kojoj je riječ uskladila s pravom Unije (vidjeti, u tom smislu, presudu *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, t. 62.).
- 31 S obzirom na prethodna uvodna razmatranja, valja utvrditi da sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li pravo Unije, osobito načela ekvivalentnosti i djelotvornosti, tumačiti na način da se protivi tomu da nacionalni sud nema mogućnost provođenja revizije konačne sudske odluke donesene u okviru građanskog postupka, kad se ta odluka pokaže neusklađenom s tumačenjem prava Unije koje je Sud dao nakon što je navedena odluka postala konačna, dok takva mogućnost postoji u odnosu na konačne sudske odluke koje nisu u skladu s pravom Unije, a donesene su u okviru upravnog spora.

Načelo ekvivalentnosti

- 32 Iz ustaljene sudske prakse navedene u točki 27. ove presude proizlazi da načelo ekvivalentnosti zabranjuje državi članici da utvrdi postupovna pravila koja su nepovoljnija za zahtjeve za povrat poreza temeljene na povredi prava Unije od onih koja se primjenjuju na slične zahtjeve temeljene na povredi nacionalnog prava (vidjeti, također, presudu *Weber's Wine World i dr.*, C-147/01, EU:C:2003:533, t. 104.).
- 33 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev traži od Suda da uspoređi radi primjene navedenog načela, s jedne strane, sudske postupke u upravnim stvarima temeljene na povredi prava Unije i, s druge strane, građanske sudske postupke temeljene na povredi tog prava.
- 34 U tom pogledu, kao što je nezavisni odvjetnik naveo u točki 49. svog mišljenja, isto načelo podrazumijeva jednako postupanje sa zahtjevima temeljenima na povredi nacionalnog prava i onim sličnima, temeljenima na povredi prava Unije, a ne ekvivalentnost između nacionalnih postupovnih pravila primjenjivih na različite vrste sporova, poput, kao u glavnom predmetu, građanskih s jedne strane i upravnih sporova s druge strane. Nadalje, načelo ekvivalentnosti nije relevantno u situaciji koja se, kao u glavnom predmetu, odnosi na dvije vrste zahtjeva koja se oba temelje na povredi prava Unije (presuda *ÖBB Personenverkehr*, C-417/13, EU:C:2015:38, t. 74.).
- 35 Slijedi da se načelo ekvivalentnosti ne protivi tomu da nacionalni sud nema mogućnost provesti reviziju konačne sudske odluke donesene u okviru građanskog postupka kad se ta odluka pokaže neusklađenom s tumačenjem prava Unije koje je Sud dao nakon što je navedena odluka postala konačna, dok takva mogućnost postoji u odnosu na konačne sudske odluke koje nisu u skladu s pravom Unije, a donesene su u okviru upravnih sporova.

Načelo djelotvornosti

- 36 Kad je riječ o načelu djelotvornosti, valja podsjetiti da svaki slučaj u kojem se postavi pitanje o tome čini li nacionalna postupovna odredba praktično nemogućim ili pretjerano otežanim izvršavanje prava dodijeljenih pojedincima na temelju pravnog poretka Unije mora biti ispitan vodeći računa o mjestu tih pravila u cjelokupnom postupku, tijeku postupka i posebnostima tih pravila pred različitim nacionalnim tijelima (vidjeti, u tom smislu, presudu *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, t. 39. i navedenu sudsku praksu).

- 37 Iz te perspektive valja voditi računa, prema potrebi, o načelima koja čine temelj nacionalnog sudskog sustava o kojem je riječ, poput zaštite pravâ obrane, načela pravne sigurnosti i dobrog odvijanja postupka (vidjeti osobito presude *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, t. 27., kao i *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, t. 48. i navedenu sudsku praksu).
- 38 Kao što proizlazi iz točke 28. ove presude, Sud je u više navrata podsjetio na važnost koju ima načelo pravomoćnosti (vidjeti također, u tom smislu, presudu *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, t. 38.). Pravo Unije, dakle, ne nalaže da sudsko tijelo u pravilu mora preispitati pravomoćnu odluku kako bi uzelo u obzir tumačenje relevantne odredbe tog prava koje je Sud usvojio nakon donošenja te odluke (presuda *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, t. 60.).
- 39 U predmetnom slučaju nijedna posebna okolnost glavnog predmeta, koja proizlazi iz spisa kojim raspolaže Sud, ne opravdava pristup različit od onoga koji je usvojio Sud u sudskoj praksi spomenutoj u točkama 28. i 29. ove presude, prema kojem pravo Unije ne nalaže nacionalnom sudu da izuzme iz primjene nacionalna postupovna pravila na temelju kojih sudska odluka postaje pravomoćna, iako bi se time ispravila nacionalna situacija koja nije u skladu s pravom Unije.
- 40 U vezi s tim, budući da je konačnu sudsku odluku kojom se D. C. Târșiji nalaže plaćanje poreza, koji je u biti naknadno proglašen neusklađenim s pravom Unije, donio nacionalni sud odlučujući u posljednjem stupnju, valja podsjetiti da je ustaljena sudska praksa Suda da se pojedincima, zato što se takvom odlukom čini povreda prava koja proizlaze iz prava Unije, a koja se uglavnom više ne može ispraviti, ne može oduzeti mogućnost da se pozivaju na odgovornost države kako bi tim putem dobili pravnu zaštitu svojih prava (vidjeti, u tom smislu, presude *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, t. 34., i *Traghetti del Mediterraneo*, C-173/03, EU:C:2006:391, t. 31.).
- 41 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da na pitanje valja odgovoriti tako da pravo Unije, osobito načela ekvivalentnosti i djelotvornosti, mora biti tumačeno na način da se ne protivi, u okolnostima poput onih u glavnom postupku, tomu da nacionalni sud nema mogućnost provođenja revizije konačne sudske odluke donesene u okviru građanskog postupka, kad se za tu odluku pokaže da nije u skladu s tumačenjem prava Unije koje je Sud dao nakon što je navedena odluka postala konačna, dok takva mogućnost postoji u odnosu na konačne sudske odluke koje nisu u skladu s pravom Unije, a koje su donesene u okviru upravnog spora.

Troškovi

- 42 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Pravo Unije, osobito načela ekvivalentnosti i djelotvornosti, mora biti tumačeno na način da se ne protivi, u okolnostima poput onih u glavnom postupku, tomu da nacionalni sud nema mogućnost provođenja revizije konačne sudske odluke donesene u okviru građanskog postupka kad se za tu odluku pokaže da nije u skladu s tumačenjem prava Unije koje je Sud dao nakon što je navedena odluka postala konačna, dok takva mogućnost postoji u odnosu na konačne sudske odluke koje nisu u skladu s pravom Unije, a koje su donesene u okviru upravnog spora.

Potpisi